

OHJAUSSUUNNITELMA

ILOMANTSIN LUKIO

Liite Ilomantsin lukion opetussuunnitelmaan 2021

OHJAUKSEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

Ilomantsin lukion ohjaustoiminta perustuu keskeisiin ohjauksen ja oppimisen näkökulmiin. Ensimmäinen niistä on jatkuva oppiminen, toinen kokonaisvaltainen opiskelijakeskeinen ohjaus ja kolmas ratkaisukeskeinen toiminta. Nämä vaikuttavat taustalla kaikkeen ohjaustyöhön.

Hyvän ohjauksen kriteerien (OPH 2014) mukaan ohjauksella tarkoitetaan jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista opiskelijan hyväksi tehtävää toimintaa, johon koko oppilaitosyhteisö sitoutuu. Mukaan otetaan myös työelämä, jatkokoulutusta tarjoavat oppilaitokset, kolmas sektori ja koti.

Arjessa ohjaus muodostaa kaikkeen toimintaan liittyvän kokonaisuuden, jonka tehtävänä on tukea opiskelijaa kolmessa opiskelijan elämään liittyvässä tärkeässä kokonaisuudessa. Ne ovat

- kasvu, kehitys ja hyvinvointi,
- opiskelu ja oppiminen,
- jatkokoulutus ja uravalinnat.

Opiskelija itse on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Ohjauksen avulla edistetään opiskelijoiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Samalla luodaan tasavertaisia edellytyksiä sosiaalisesta taustasta tai sukupuolesta riippumatta hakeutua jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjauksen suunnittelun tavoitteena on varmistaa käytännössä, että opiskelija

- oppii ottamaan vastuun omasta oppimisestaan,
- tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana,
- kehittää opiskelutaitojaan ja oppii käyttämään itselleen sopivia opiskelumenetelmiä,
- harjaantuu suunnittelemaan ja tekemään opintoihin liittyviä valintoja,
- ymmärtää valintojensa vaikutuksen ylioppilaskirjoituksiin ja jatko-opintohakuun,
- etsii ennakkoluulottomasti jatko-opintoihin ja urasuunnitteluun liittyviä vaihtoehtoja,
- ymmärtää jatkuvan oppimisen merkityksen,
- oppii taitoja ja rohkeutta selviytyä muuttuvissa tilanteissa ja ottaa vastaan elämässä eteen tulevia haasteita.

OHJAUKSEN EETTISET PERIAATTEET

Ohjauksen eettiset periaatteet kuvaavat ohjauksen arvoja sekä ohjaajan ja ohjattavan välistä toimintaa. Peruseriaatteina ovat ohjattavan ihmisarvon kunnioittaminen sekä hyvinvoinnin ja tasa-arvon edistäminen. Suomen opinto-ohjaajat ry. on laatinut yleisohjeet ohjauksen periaatteista.

1. Ohjattavan itsemääräämisoikeus:

Ohjaaja kunnioittaa opiskelijan itsemääräämisoikeutta ottaen huomioon tämän tavoitteet ja elämäntilanteen. Opiskelijalla on aina oikeus tietää ensimmäisenä häntä koskevista asioista. Ohjaaja tuo monipuolisesti esille erilaisia vaihtoehtoja opiskelijan oman valinnan tueksi ja kertoo valintojen vaikutuksista opintoihin, tulevaisuuteen ja elämään yleensä.

2. Luottamuksellisuus:

Ohjaus on aina luottamuksellista. Mikäli ohjattavan kannalta on välttämätöntä, tietoja voidaan antaa viranomaisille, joilla on oikeus niitä saada. Tiedonsiirron tarpeesta kerrotaan aina opiskelijalle ja pyydetään toimintaan hänen lupansa.

3. Totuudellisuus:

Ohjaaja toimii rehellisesti. Ohjaustieto on ajankohtaista, monipuolista ja tiedon kriittiseen arviointiin ohjaavaa.

4. Riippumattomuus:

Ohjaaja tiedostaa omien, työyhteisönsä ja muun yhteiskunnan odotuksien ja arvojen vaikutuksen työhönsä. Ohjausmateriaalien tekijät tuodaan esille.

5. Ammattitaito:

Ohjaaja arvioi ja kehittää työtään. Hän huolehtii ammattitaitonsa ylläpitämisestä ja täydennyskoulutuksesta. Ohjaajat toimivat yhteistyössä.

OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Ohjaus toteutetaan oppiaineiden sisältöjen ja opiskelijan henkilökohtaisten tarpeiden mukaan ryhmäohjauksena, pienryhmäohjauksena ja yksilöohjauksena.

Ryhmä- ja pienryhmäohjauksena toteutetaan OP1- ja OP2-opintojaksot sekä kaikkien aineiden kohdalla oppiaineen erityisvaatimusten mukainen oppimaan oppimisen ohjaus. Lisäksi järjestetään ryhmäytymistä, tutustumiskäyntejä ja koulun omia tapahtumia.

Yksilöohjauksen avulla tuetaan henkilökohtaisen opintosuunnitelman toteuttamista. Henkilökohtaista opintosuunnitelmaa rakennetaan koko lukio-opintojen ajan opetus- ja ohjaushenkilökunnan tuella. Sen toteutumista seurataan jatkuvasti ja tarvittaessa muutetaan opiskelijan omien tavoitteiden mukaisesti.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma sisältää kolme osiota: opiskelusuunnitelma, ylioppilastutkintosuunnitelma sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

1. Opiskelusuunnitelma:

Opiskelusuunnitelma tehdään opiskelijan aloittaessa lukio-opinnot. Lukio-opintoihin hakeva ilmoittaa koululle ainevalintansa haun yhteydessä koulun omalla lomakkeella. Suunnitelmaa päivitetään koko lukio-opintojen ajan.

Suunnitelma sisältää opiskeluun liittyviä asioita seuraavasti:

- aikaisempi koulutus ja muu osaaminen
- suomen kielen taito ja muu kielitaito
- hyväksi luettavat opinnot ja muu hyväksi luettava osaaminen
- suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat
- opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt
- opiskelunvalmiudet ja tuen tarve

- korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot
- työelämän tutustumisjaksot
- arvioitu opiskeluaika

2. Ylioppilastutkintosuunnitelma:

Opinnoissa tehdyillä valinnoilla on suora yhteys ylioppilastutkintoon. Alustava kirjoitussuunnitelma tehdään ensimmäisen vuoden keväällä. Suunnitelma tarkentuu toteutettavaksi toisen vuoden aikana. Se sisältää kirjoitettavat ylioppilastutkinnon aineet ja niiden aikataulutuksen.

3. Jatko-opinto- ja urasuunnitelma:

Tutustumista jatko-opintotarjontaan tapahtuu koko lukioajan. Opiskelusuunnitelma ja ylioppilastutkintosuunnitelma luovat pohjaa jatko-opinto- ja urasuunnittelulle. Opiskelijaa kannustetaan ajattelemaan tulevaisuuttaan laajojen mahdollisuuksien maailmana, josta hän valitsee itse elämän seuraavia askelmia. Suunnitelman teko on prosessi ja se ajoittuu koko lukio-opiskelun ajalle.

Tulevaisuuden suunnittelua tuetaan seuraavilla toimilla:

- Lukiolla käy oppilaitos- ja yritysvierailijoita sekä entisiä opiskelijoita kertomassa valinnoistaan.
- Lukio toteuttaa yhteisiä tutustumiskäyntejä korkeakouluihin, oppilaitoksiin, yrityksiin ja työpaikoille.
- Jatko-opinto- ja urasuunnittelun osana jokainen opiskelija
  - o käy tutustumassa korkeakouluissa ja / tai muissa oppilaitoksissa
  - o käy työelämän tutustumisjaksoilla
- Vierailujen ja tutustumisjaksojen kesto on lukioaikana vähintään kaksi päivää ja niistä päätetään vuosittain koulun työsuunnitelmassa.

TOIMIJAT JA TYÖNJAKO

Ohjauksen toteutukseen osallistuu koko koulun henkilökunta. Tärkeää on yhteistyö, tiedottaminen ja moniammatillinen toiminta. Myös opiskelijat itse ovat vertaisohjaajan roolissa toisilleen ja mallina nuoremmille. Seuraavassa on listattu tehtäväjako tarkemmin.

Rehtori:

- luo ohjauksen toimintaedellytykset
- tukee ohjauksen suunnittelua ja yhteistyötä
- tiedottaa opintojen suorittamisesta ja ylioppilastutkinnosta
- vastaa ylioppilastutkinnon järjestelyistä ja infoista
- suunnittelee lukujärjestykset ja koeviikot
- ohjeistaa ja hyväksyy muualla suoritettut opinnot
- suunnittelee ja toteuttaa lukion markkinointia

Opinto-ohjaaja:

- vastaa opinto-ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta
- antaa ryhmäohjausta opetussuunnitelman mukaan OP1- ja OP2-opintojaksoissa

- neuvoo OP3-opintojakson suorittamisessa
- antaa yksilöohjausta jokaiselle opiskelijalle vähintään kerran lukuvuodessa
- antaa tarvittaessa pienryhmäohjausta
- auttaa kurssivalinnoissa
- neuvoo ylioppilastutkinnon suunnittelussa
- seuraa opiskelijoiden opintojaksojen kertymää
- vastaa lukiolaisille tarjolla olevien korkeakouluopintojen esittelystä
- vastaa oppilaitosvierailuista ja jatko-opintojen esittelyistä
- huolehtii työelämäjaksojen järjestelyistä
- vastaa verkko-opintojen ilmoittautumisesta
- vastaa jatkokoulutukseen ja urasuunnitteluun liittyvästä ohjauksesta
- huolehtii jatko-opintoihin hakemisen neuvonnasta
- auttaa kesken opintoja tulevien tai lähtevien opiskelijoiden asioissa
- suunnittelee ja osallistuu markkinointiin
- osallistuu opiskelijahuollon yhteistyöhön
- ohjaa käyttämään ohjaus- ja tukipalveluja

Ryhmänohjaaja:

- kuuntelee, motivoi ja tukee
- vastaa ryhmänsä lähiohjauksesta ja tiedottamisesta sekä ryhmäytymisestä etenkin opintojen alussa
- perehdyttää opiskelijat lukion toimintatapoihin ja lukio-opiskelun vaatimuksiin
- haastattelee opiskelijat 1. vuoden aikana
- pitää yhteyttä huoltajiin ja kotiin
- seuraa opintomenestystä ja opintopistekertymän kehittymistä jaksottain
- ohjaa opiskelijan aineenopettajan, opon, terveydenhoitajan, kuraattorin tai rehtorin juttusille tarvittaessa
- puuttuu poissaoloihin sekä käyttäytymisessä tai opintomenestyksessä tapahtuviin muutoksiin

Aineenopettaja:

- ohjaa opettamansa aineen opiskelussa
- auttaa opiskelijaa kehittämään opettamansa aineen opiskelutekniikkaa sekä neuvoo vastaus- ja kirjoitustekniikassa
- ohjaa suorittamaan uudestaan hylätyt kokeet ja tekemään puuttuvat tehtävät
- kannustaa ja ohjaa oman aineensa yo-kokeeseen valmistautumisessa
- auttaa opintojaksojen valitsemisessa
- auttaa oman aineensa verkko-opinnoissa
- antaa tukiopetusta tarvittaessa
- pohtii opiskelijan kanssa oppimäärän ja oppiaineen vaihtoa
- seuraa opintomenestystä, kasvattaa tavoitteellisuuteen ja puuttuu opiskelussa esiintyviin ongelmiin
- seuraa poissaoloja ja tiedottaa niistä ryhmyrille
- tekee arvioinnit
- kertoo oman aineensa hyödyistä jatko-opinnoissa sekä jatko-opintopaikoista ja ammasteista
- informoi oman aineensa kilpailuista, matkoista, stipendeistä.

Konsultoiva erityisopettaja:

- tekee lukitestit sekä tarvittavat lausunnot Ylioppilastutkintolautakunnalle
- opettaa opiskelutekniikkaa
- antaa lukemis- ja opiskeluvinkkejä kokeisiin ja koeviikolle.

Koulukuraattori, terveydenhoitaja, psykologi

- tukee opiskelijan hyvinvointia, jaksamista ja elämänhallintaa

Opiskelijakunta:

- osallistuu 8. ja 9. -luokkalaisille suunnattuun lukio-opintojen markkinointiin
- ideoi ja toteuttaa uusien lukiolaisten perehdyttämistä ja koko koulun yhteistoimintaa
- huolehtii yleisestä viihtyvyydestä
- järjestää yhteistä tekemistä koeviikon lopulla ja tapahtumapäivinä
- osallistuu opintoretkien toteutukseen.

Opiskelija:

- laatii opintojen alussa henkilökohtaisen opintosuunnitelman, seuraa sen toteutumista ja tarkentaa sitä opintojen edetessä
- tutustuu läsnäolo-ohjeisiin ja poissaolojen ilmoittamiseen
- sitoutuu käymään säännöllisesti oppitunneilla ja tekemään häneltä vaaditut tehtävät ja osallistumaan kokeisiin
- osallistuu koulun yhteisiin tilaisuuksiin, tutustumiskäynteihin ja työelämäjaksoihin
- perehtyy koulun tietojärjestelmiin
- perehtyy ohjaushenkilökunnan työnkuviin
- pyytää ajoissa apua, kun tarvitsee ohjausta ja tukea
- käyttäytyy asiallisesti eikä häiritse oppitunneilla

OHJAUSPOLKU - OHJAUKSEN AIKATAULUTUS

Perusopetuksen 9. luokat:

- lukio-opintojen esittelyä yläkoulun opotunneilla
- ysienvierailu lukiolla
- lukiolaisten vierailu 9.-luokkalaisten opo-tunneilla
- osallistuminen lukiolla alamessuihin ja yrittäjätapahtumiin
- lukio-opintojen hakuinfo 9.-luokkalaisten huoltajille

1. vuosi:

- ryhmäytyminen opiskelutovereiden kanssa ja tutustuminen muihin lukiolaisiin yhteisissä tapahtumissa
- perehtyminen lukio-opintojen käytäntöihin
- opiskelutaitojen parantaminen eri oppiaineissa
- tuen tarpeiden kartoitukset
- opiskelusuunnitelman tekeminen ja ylioppilastutkinnon alustava suunnittelu
- oppilaitos- ja yritysvierailuihin ja esittelyihin osallistuminen

- keskustelut opinto-ohjaajan, ryhmyrin sekä kuraattorin ja terveydenhoitajan kanssa
- huoltajille info, jonka teemana on lukioon ja lukio-opintoihin tutustuminen
- OP1 Minä opiskelijana -opintojakson suoritus jaksotettuna koko opintovuodelle

2. vuosi:

- opiskelusuunnitelman ja ylioppilastutkintosuunnitelman päivitys
- ylioppilastutkintoinfo
- oppilaitos- ja yritysvierailuihin ja esittelyihin osallistuminen
- keskustelut opinto-ohjaajan ja ryhmyrin kanssa
- huoltajille info, jonka teemana on ylioppilastutkinto
- korkeakouluissa toteutettavat opiskelu- ja tutustumisjaksot
- työelämän tutustumisjaksot
- OP2 Jatkokoulutus, työelämä ja tulevaisuus -opintojakso kahdessa jaksossa
- OP3 Työelämän tuuliin -opintojakson suoritusmahdollisuus

3. vuosi:

- opiskelusuunnitelman ja ylioppilastutkintosuunnitelman päivitys
- ylioppilaskirjoitusten info
- oppilaitos- ja yritysvierailuihin ja esittelyihin osallistuminen
- keskustelut opinto-ohjaajan ja ryhmyrin kanssa
- huoltajille info, jonka teemana on jatko-opinnot ja niihin haku
- jatko-opiskelusuunnitelman tekeminen
- OP2 Jatkokoulutus ja työelämä -opintojakso yhdessä jaksossa
- OP3 Työelämän tuuliin -opintojakson suoritusmahdollisuus

Neljän vuoden opiskelusuunnitelman mukaan etenevien ohjaus suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaan. Ohjausta annetaan myös aikuisopiskelijoille.

MONIALAINEN YHTEISTYÖ

Työelämä tietoutta yhdessä työpaikkojen ja yrittäjien kanssa

Opiskelijoiden ja työnantajien kohtaamiseksi lukio järjestää työelämävierailuja yhteistyössä paikallisen yrittäjäjärjestön, yksittäisten yrittäjien ja työyhteisöjen kanssa. Yhteistyöllä tuetaan myös lukiolaisen itse suunnittelemien työelämäjaksojen toteutumista. Lisäksi opiskelijoita ohjataan tutustumaan työelämään kesätyön kautta. Ilomantsin kunta tarjoaa yhteistyössä yrittäjien kanssa kesätöitä kaikille Ilomantsin lukion opiskelijoille. OP3 Työelämän tuuliin -opintojakson voi suorittaa kesätöiden kautta.

Työnhakutaitoja sisältyy OP2-opintojakson lisäksi ÄI1- ja TITE1-opintojaksoihin sekä kielten ja talousmatematiikan opintoihin. Yrittäjyyteen tutustutaan YH2-opintojaksossa. Ilomantsin Yrittäjät ry on mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa lukion yrittäjyystapahtumia. Työvoima- ja elinkeinopalveluihin sekä kansainväliseen työnhakuun ja vapaaehtoistoimintaan tutustutaan OP2- ja YH3-opintojaksojen aikana.

Sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotyön ja vapaa-ajantoimijoiden tarjoama tuki

Opiskelijoille esitellään käytettävissä olevat sosiaali- ja terveyspalvelut ja niiden saatavuus heti ensimmäisen opintovuoden alussa. Terveystoimijalla ja kuraattorilla on vastaanotto koululla, ja he tekevät haastattelut kaikille aloittaville lukiolaisille.

Lukio tekee yhteistyötä nuorisotoimen sekä muiden nuorten kanssa toimivien tahojen kanssa, jotta opiskelijat pystyvät hakeutumaan nuorille tarkoitettuihin palveluihin ja harrastustoimintaan.

Opiskelijoita innostetaan osallistumaan nuorten ja opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämiseen nuorisovaltuuston, lukion opiskelijakunnan ja järjestötoiminnan kautta. Osallistumalla toimintoihin opiskelija voi suorittaa Minä vaikuttajana ja yhteiskunnan jäsenenä -opintojakson.

Korkeakouluopinnot ja -tutustumisjaksot

Lukio tekee yhteistyötä erityisesti Itä-Suomen yliopiston ja Karelia ammattikorkeakoulun kanssa. Kaikki opiskelijat osallistuvat oppilaitosten järjestämiin yhteisiin esittelypäiviin. Fysiikan opiskelijat vierailevat Joensuussa fysiikan laitoksella laboratoriotöissä ja tutustumassa matemaattisten aineiden yliopisto-opintoihin. Opiskelijalla on myös mahdollisuus tutustua yksilöllisesti valitsemaansa koulutusalaan itse sopimansa tutustumispäivän aikana Joensuussa tai muualla. Lukio järjestää koulutusalaesittelyjä eri korkeakoulujen kanssa ja kutsuu entisiä opiskelijoita kertomaan jatko-opintovalinnoistaan.

Opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa lukioaikana korkeakouluopintoja. Yhteistyösopimus on tehty Itä-Suomen yliopiston kanssa. Sen lisäksi opiskelija voi valita ns. kurkistuskursseja kaikista Suomen ammattikorkeakouluista ja yliopistoista. Opintoja suositellaan erityisesti toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille.

Esteettömän opiskelun toteuttaminen

Toisen asteen yhteishaussa opiskelijoille tarjotaan yhteistyössä yläkoulujen kanssa ohjauksellinen apu, yhdenvertainen mahdollisuus haun tekemiseen sekä haussa tarvittavat tekniset välineet. Hakuprosessi on valtakunnallisesti yhdenmukainen ja valintaprosessi perustuu selville kriteereille.

Opiskelun tukeen kuuluu erityisopettajan tuki, terveydenhuollon tuki sekä sosiaaliset palvelut. Koulu tukee ja rohkaisee opiskelijaa palveluiden käyttöön. Kaikki palvelut löytyvät lukiorakennuksesta.

Konsultoiva erityisopettaja auttaa oppimisvaikeusasioissa ja tekee kaikille aloittaville opiskelijoille lukitestin. Opiskelija ohjataan tarvittaviin erilaisiin testauksiin ja käyttämään psykologipalveluja. Opiskelijalle suunnitellaan yksilöllisiä tuen muotoja ja tarjotaan myös aineenopettajien järjestämää tukiovetusta. Tarvittaessa haetaan ylioppilastutkintoon erityisjärjestelyjä.

Koulutuksen fyysinen esteettömyys on otettu huomioon koulurakennuksen saneerauksissa. Yksilölliset tarpeet kartoitetaan erikseen. Yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen kanssa huolehditaan tarvittavien apuvälineiden hankinnasta.

Opiskelijalle kerrotaan korkeakoulujen jatko-opintohaussa tarjolla olevista erityisjärjestelyistä.

OHJAUS SIIRTYMÄVAIHEISSA

Perusopetus:

Lukio järjestää syyskaudella kaikille ilomantsilaisille 9.-luokkalaisille mahdollisuuden käydä tutustumassa Ilomantsin lukioon ja sen opetustarjontaan. Samalla kerrotaan lukiossa vaadittavista opiskelutaidoista. Kuukauden kuluessa opetuksen alkamisesta tehdään oppilashuollollinen tiedonsiirto peruskoulusta lukioon siirtyvistä opiskelijoista ja järjestetään tarvittaessa nivelpalaveri.

Korkea-aste:

Opiskelijat tutustuvat korkea-asteen yhteishakuun ja hakukohteisiin lukioaikana. Erityisesti viimeisenä vuonna tarjotaan mahdollisuus tutustumiskäynteihin lähialueen ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Opiskelijoille esitellään väyläopintoja ja vaihtoehtoisia koulutusreittejä. Abiturielit laativat jatko-opintosuunnitelman ja keskustelevat siitä opinto-ohjaajan kanssa ennen lukulomalle jäämistä.

Toisen asteen ammatilliset oppilaitokset sekä muut koulutuksen järjestäjät:

Mikäli opiskelija haluaa siirtyä kesken lukio-opintoja toiseen lukioon, ammatilliseen oppilaitokseen tai johonkin muuhun koulutukseen, opinto-ohjaaja auttaa häntä siirtymiseen liittyvissä kysymyksissä ja jatkuvan haun toimenpiteissä. Tarvittaessa tehdään oppilashuollolliset tiedonsiirrot. Siirtyvälle tarjotaan mahdollisuutta tutustua uuteen koulutuspaikkaan ja sen tarjontaan.

Jatko-ohjaus:

Lukion opinto-ohjaaja tarjoaa ohjausta jatko-opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitteluun vielä vuoden ajan lukio-opintojen päättymisen jälkeen. Jatko-ohjausta on tarjolla Ilomantsissa myös etsivän nuorisotyön kautta.

OHJAUKSEN ARVIOINTI

Ohjauksen arviointi tapahtuu koulun sisäisten opiskelijoille ja huoltajille järjestettyjen kyselyjen avulla ja ulkopuolelta Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvin) järjestämien kyselyjen kautta.